

**Autorski program realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania i rozwoju
Teatru Groteska w Krakowie**

TEATR ARTYSTYCZNY, CZYLI SUMA TRADYCJI I NOWOCZESNOŚCI

Kto widzi w teatrze lalkowym tylko ucieśzną zabawkę dla dzieci przeciwstawiając ją poważnemu jakoby i prawdziwemu teatrowi dla dorosłych, ten zwraca uwagę tylko na zewnętrzną, powierzchowną warstwę zjawiska, a nie na jego zasadę, na jego filozofię¹.

WSTĘP

Zofia i Władysław Jaremowie – założyciele Groteski – marzyli o teatrze, który swoimi nowatorskimi pomysłami przyciągać będzie na spektakle rzesze mieszkańców Krakowa. W ich założeniu Groteska jako teatr lalkowy miała być instytucją nie tylko dla najmłodszych, ale także dla starszych widzów. Już pierwsza realizacja *Cyrku Tarabumba* z czerwca 1945 roku nie stawiała żadnych barier wiekowych, a prasa po premierze niemal piała z zachwytem: „Jeśli macie w domu osobę złą i zgryźliwą, zrzędzącą i niezadowoloną, jeżeli chcecie, aby i w nią weszło trochę ciepła i pogody – wyślijcie teściową na *Tarabumbę!*”². Wszechstronność autorskich poszukiwań i ciągle eksplorowanie zarówno doskonale znanych, jak i zupełnie obcych wówczas lalkarzom technik – mimo początkowych porażek – przyniosły w niedługim czasie wymarzony sukces i wyniosły założycieli, jak i cały zespół na wyżyny artystycznych umiejętności. O Grotesce stało się głośno w całym kraju, a miłośnicy teatru zaczęli planować wyjazdy do Krakowa specjalnie po to, by doświadczać jedynych w swoim rodzaju przeżyć, jakie dawało wówczas nowoczesne myślenie o sztuce lalkarskiej oraz by zobaczyć niepowtarzalne w skali kraju inscenizacje znanych i nieznanymi tekstów dramaturgicznych. Jako dyrektor dołożę wszelkich starań, by Groteska ponownie stała się miejscem skupiającym na sobie uwagę zarówno środowiska, wytrawnego teatralnego widza, jak i zwykłego uczestnika życia kulturalnego miasta (w tym także turysty). Jednak by do tego doszło, Teatr musi stawić czoła wyzwaniom współczesności oraz świadomie zacząć korzystać z osiągnięć lalkarzy i nowych trendów teatralnych ostatnich dekad.

Historia

XXI wiek to okres dynamicznych przemian w myśleniu o sztuce lalkarskiej, w tym także jeśli chodzi o Polskę. Z jednej strony klasyczne techniki powoli odchodzą w cień i zastępuje je teatr różnych środków wyrazu (niezwykle trudnych do zdefiniowania w związku z nieustającymi twórczymi poszukiwaniami artystów lalkarzy), z drugiej teatry instytucjonalne zdominował model tzw. teatru młodego widza, gdzie na pierwszy plan zostaje wysunięty (świetnie wyszkolony i posiadający bogaty zestaw narzędzi służących scenicznej ekspresji) aktor w planie żywym. To powoduje, że współczesne polskie lalkarstwo jest niejako w rozkroku, bo kultywować klasycznego modelu teatru lalek już się zwyczajnie nie da (sztuka nie znosi stać w miejscu, zaś nowa dramaturgia narzuca odmienny rodzaj myślenia o inscenizacjach i wykorzystanych w nim środkach wyrazu), a wysoko rozwinięte umiejętności kreacyjne aktorów lalkarzy sprawiają, że nie można ich już „chować za parawanem”. Mój program wychodzi naprzeciw tym tendencjom, ale – co pragnę stanowczo podkreślić – w jego centrum znajduje się teatralna lalka – choć termin ten nie oddaje złożoności zjawisk, z którymi mamy dziś do czynienia w szeroko pojmowanej sztuce lalkarskiej i które chcę wprowadzić na scenę Groteski.

Współczesność

¹ H. Vogler, *Szkoła wrażliwości i wyobraźni*, [w:] *Państwowy Teatr Lalek „Groteska”, 1945-1957*, Kraków [1957], s. 6.

² J. Minkiewicz, *Zamiast recenzji*, „Dziennik Łódzki” 1945, nr 44, s. 3.

Pod moją dyrekcją Teatr Groteska ma szansę stać się jedną z wiodących w kraju instytucji lalkarskich, która wszechstronnie eksploruje zakamarki reprezentowanej dziedziny sztuki (na co Teatr zasłużył z racji swojej historii, znakomitego zespołu artystycznego i doskonałych możliwości produkcyjnych). Chcę, by w szerokim i różnorodnym repertuarze, kierowanym do widzów w czterech przedziałach wiekowych (najmłodsze, dzieci młodsze, dzieci starsze oraz młodzież i dorośli), zauważalne było wielokierunkowe myślenie wykorzystujące różnorodne formy scenicznej ekspresji – od klasycznych technik (jeśli zajdzie taka potrzeba) po teatr animanta, formy, plastyczny czy wizualny (używając współczesnych terminów). Teatr, który promuje lalkowe byty sceniczne (niezależnie czy mają one formę fizyczną, wirtualną czy hybrydalną), choć przeważnie nie będą to byty osamotnione czy pozbawione zauważalnej obecności aktora animatora, a współobecne na scenie z artystą demiurgiem. To są bowiem współczesne drogi, którymi podążają najciekawsze i najbardziej uznane zespoły lalkarskie tak w Europie, jak i na świecie.

Misja i wizja rozwoju

Cele artystyczne

PRKwK'30 I.4³

Równocześnie poprowadzę Teatr tak, by Groteska odpowiadał potrzebom współczesnego życia społecznego oraz realizował model nowoczesnej instytucji kultury – zatem nie tylko zapraszał do siebie widzów-partnerów (na spektakle, warsztaty, czytania performatywne, wystawy, gościnne występy), ale też wychodziła z kulturą poza siedzibę (zarówno kontynuując wypracowane do tej pory działania typu Parada Smoków⁴, jak i wprowadzając nowe, angażujące odbiorcę, które w niedługim czasie staną się znakiem rozpoznawalnym Teatru). Będą więc to elementy teatru partycypacyjnego, teatru wspólnoty, obecne na polskim rynku teatralnym, choć w Grotesce proponujące inne rodzaje wspólnych działań.

Cele społeczne

PRKwK'30 I.4, I.5, III.3, III4

Jestem przekonany, że na tle dzisiejszej oferty kulturalnej Krakowa, Teatr Groteska posiadający zarówno wyraźnie zarysowaną linię repertuarową, jak i jasno zdefiniowane cele do osiągnięcia (artystyczne, społeczne, promocyjne, programowe, inwestycyjne) będzie się stale rozwijać jako jeden z ważniejszych punktów na mapie (nie tylko kulturalnej) miasta, jak też jako instytucja licząca się w kraju oraz za granicą.

I: ZESPÓŁ

Jako dyrektor stworzę Teatr, w którym przede wszystkim będzie liczył się pracownik i który swój potencjał będzie wykorzystywał dzięki sprawnie zarządzanemu kapitałowi ludzkiemu. Dotyczy to zarówno pracowników artystycznych, administracyjnych, technicznych, jak i teatralnych rzemieślników. Każda z tych grup posiada inne, unikatowe narzędzia pracy, a tylko wspólne porozumienie i świadomy wysiłek wszystkich dadzą szansę na wypracowanie właściwego modelu nowej i sprawnie funkcjonującej instytucji. Groteska musi pokazać, że Teatr to ludzie, którzy w nim pracują na co dzień. Włączenie – w ramach wewnętrznego hasła „Nasza Groteska”

Sposoby zarządzania zasobami ludzkimi

PRKwK'30 I.6

³ Znajdujące się na marginesie skrót PRKwK'30 odnosi się do *Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030*, a jego rozwinięcia (I.1, I.2, itd.) do konkretnych obszarów i priorytetów opisanych w tym dokumencie na stronach 69-98, tj.: I.1 – Aktywizacja i wspieranie kreatywności lokalnej; I.2 – Rewitalizacja kulturowa dzielnic miasta; I.3 – Stwarzanie artystom i twórcom kultury warunków dogodnych do rozwoju i pracy w Krakowie; I.4 – Utrzymanie atrakcyjności oferty kulturalnej w mieście przy nieustającym doskonaleniu jej jakości; I.5 – Twórcze zarządzanie i pomnażanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Krakowa; I.6 – Rozwijanie i doskonalenie systemu zarządzania kulturą w mieście i jej zasobami; II.1 – Wspieranie wdrażania innowacji i szerszego zastosowania nowych technologii w sektorze kultury; II.2 – Rozwijanie narzędzi służących pokonywaniu barier w dostępie do oferty kulturalnej i informacji o ofercie; II.3 – Podnoszenie efektywności komunikacji oraz informacji o dostępnej ofercie, jej twórcach i organizatorach z wykorzystaniem nowych mediów/nowych technologii; II.4 – rozwój infrastruktury na potrzeby kultury; III.1 – Stymulowanie współpracy podmiotów działających w sferze kultury w Krakowie; III.2 – Współdziałanie na rzecz wzmocnienia marki miasta literatury UNESCO; III.3 – Koordynacja i zarządzanie festiwalami; III.4 – Krakowskie instytucje miejscem spotkań – miejscem integracji lokalnej społeczności; III.5 – „Usieciowienie” Krakowa – współpraca i aktywna obecność Krakowa w sieciach Krajowych i międzynarodowych działających w sferze kultury.

⁴ Być może w zmienionej formie, bez sztucznych ogni – z uwagi na postawę proekologiczną (prozwierzęcą) oraz pojawiające się postulaty mieszkańców Krakowa – zastępując je chociażby laserami czy mappingiem.

– do wszechstronnych działań wszystkich zatrudnionych pozwoli stworzyć kolektywny model pracy, w którym każdy ma prawo do wypowiedzi czy sugestii. Tak prowadzony Teatr sprawi, że poprawie ulegną: relacje wewnątrz szeroko rozumianego zespołu; samoocena osób zatrudnionych (chcę dążyć do możliwie pełnego uetatowania zespołu na czas nieokreślony); oraz efektywność wykonywanej pracy. Krótko mówiąc, chcę inwestować w ludzi i integrować ich przez wspólne działania (m.in. przywrócić wydarzenia budujące wspólnotę pracowników typu spotkania świąteczne, kończące sezon, honorujące osoby odchodzące na emeryturę oraz byłych pracowników; także sukcesywnie składać wnioski o nagrody i wyróżnienia dla zespołu i poszczególnych pracowników wynikające z ich wieloletniej pracy – „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, inne).

PRKwK'30
I.3, I.6

Z myślą o zespole aktorskim przynajmniej dwa razy w sezonie zorganizuję warsztaty odświeżające i rozwijające umiejętności scenicznej ekspresji oraz dające nowe narzędzia pracy, niezbędne do tworzenia nowatorskich projektów artystycznych. Do ich przeprowadzenia zaproszeni zostaną nie tylko znakomici artyści lalkarze, jak Natacha Belova, Janni Younge, Natalia Sakowicz, Duda Paiva, Michael Vogel, ale też osoby specjalizujące się w pracy z głosem lub/i ciałem, m.in. Magda Sekuła Lemberger, Julianna Bloodgood, Marzena Motyl-Kozłowska, Malwina Paszek oraz Krystyna Lama Szydłowska, Tomasz Graczyk, Iwona Olszowska czy Krzysztof Szabat.

Rozwój
pracowników
Warsztaty

PRKwK'30
I.6

Będę także otwarty na inicjatywy aktorskie (finansowane zarówno ze środków teatru, jak i z pozyskanych indywidualnie stypendiów, do czego chcę zachęcać zespół), które po udanych premierach będą mogły wejść do repertuaru Grotkeski.

Inicjatywy
zespołu
PRKwK'30
I.3

Pracowników administracyjnych będę regularnie wysyłać na konferencje i szkolenia, aby zwiększali zakres swojej wiedzy dotyczącej funkcjonowania nowoczesnych instytucji kultury, podnosili swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz zdobywali kolejne umiejętności przydatne w pracy w Teatrze (jak też w konkretnych jego działach).

Konferencje
i szkolenia
PRKwK'30
I.6

Z kolei grupę pracowników technicznych oraz osób zatrudnionych w pracowniach plastycznych zamierzam wysyłać na szkolenia oraz targi sprzętu, dzięki czemu wzrastać będzie ich świadomość zmian technologicznych oraz umiejętność poszukiwania i wykorzystywania odpowiednich, innowacyjnych dla Grotkeski narzędzi teatralnych.

Szkolenia
i targi
PRKwK'30
I.6

Równocześnie jako dyrektor zamierzam wspierać wszystkich pracowników w planach służących ich samorozwojowi, bo jako wykładowca akademicki, ale też osoba, która cały czas posiada potrzebę zdobywania nowej wiedzy wiem, że dzisiaj proces szeroko rozumianej edukacji, doszkalania się, jest niezwykle ważny w kontekście dynamiki zmieniającego się świata.

Samorozwój
PRKwK'30
I.6

Nie bez znaczenia będzie też powołanie nowej, istotnej dla dalszego funkcjonowania Teatru i posiadającej przejrzysty, wewnętrzny regulamin Rady Artystycznej, która stanowić będzie ważne ciało doradcze funkcjonujące przy dyrektorze.

Struktura
organizacyjna
Rada
artystyczna

Aby poszerzać pole działalności instytucji i odpowiadać na stawiane współcześnie teatrom lalek wymagania stworzę w Grotkesce Dział Pedagogiki Teatru i zatrudnię w nim odpowiednią ku temu osobę. Zależy mi też, by partnerami działań pedagoga byli aktorzy, którzy posiadają lub w niedługim czasie posiadają wiedzę na temat pedagogiki teatru⁵.

Dział
Pedagogiki
Teatru
PRKwK'30
I.6

Zależy mi też, by Grotkeska miała na etacie dramaturga. Obserwując od lat niezwykle wysoki poziom artystyczny teatrów lalek w Białymstoku, Poznaniu czy Wrocławiu oraz od niedawna coraz ciekawsze propozycje teatru w Szczecinie – zatem tych wszystkich jednostek, w

Dramaturg

⁵ Do momentu zatrudnienia odpowiedniej osoby będę współpracował z Justyną Czarnotą – pedagoga teatru, menedżerką i była kierowniczką Działu Pedagogiki Teatru Instytutu Teatralnego im. Z. Raszewskiego w Warszawie.

których zatrudniony jest dramaturg – nie mam wątpliwości, że taka osoba jest dziś niezbędna w każdej instytucji, która chce się liczyć tak na rynku lokalnym, krajowym, jak i światowym.

Chcę też uruchomić osobny Dział Projektów, którego zadaniem będzie praca koncepcyjna dotycząca pozyskiwania środków oraz realizacji zadań możliwych do przeprowadzenia w związku z różnymi konkursami, dotacjami celowymi oraz programami ministerialnymi. Dzięki takiemu działowi Grotoska zwiększy swoją ofertę o różne wydarzenia będące dziś stałymi działaniami w innych teatrach lalkowych (więcej na ten temat w punkcie dotyczącym projektów).

Jako dyrektor wzmocnię również funkcję kierownika literackiego w Teatrze, tak by z jednej strony jego zadania odpowiadały wymogom współczesności, z drugiej zaś obowiązki przywracały historyczną rolę takiej osoby dla rozwoju instytucji.

Ważne jest także dla mnie, by w Grotosce zmienić i wzmocnić zadania producenta. To funkcja praktycznie nieobecna w polskich teatrach lalek, za to sprawdzona i coraz popularniejsza w teatrach dramatycznych. Jestem pewien, że konkretnie wytyczone zadania dla osoby pełniącej takie stanowisko wpłyną korzystnie na cały proces produkcji spektakli, a także ułatwią komunikację i strategiczne działania wynikające z przygotowań do kolejnych premier.

Ponadto szukając nowych i ciekawych osób do poszerzania działań Teatru na różnych polach (zwłaszcza wychodzących poza podstawową działalność artystyczną), jako dyrektor szeroko otworzę Grotoskę na praktykantów, którzy mogą wnieść wiele ciekawych spostrzeżeń i pomysłów wynikających zarówno z ich młodego wieku, jak i ze świeżo odbytych (lub wciąż odbywanych) studiów. Najlepsi po skończonej praktyce będą mogli (jeśli pozwolą na to finanse Teatru, o co też będę się starał) dołączyć do zespołu pracowników.

II: PROFIL TEATRU

Myśląc o Teatrze nie można też zapomnieć o jego linii programowej, a co za tym idzie także o odbiorcach. Chcę, by widzowie po wyjściu ze spektaklu mówili o najwyższym rodzaju doznań i doświadczeń, jakie przeżyli w trakcie oglądania przedstawienia. Jako dyrektor będę profilował Grotoskę ku artystycznemu teatrowi lalek. Służyć temu będą zarówno nowoczesne oraz stale poszukujące środki i sposoby teatralnej wypowiedzi (lalkowej, aktorskiej, mieszanej), jak też świadomie zróżnicowany repertuar – z jednej strony podzielony na kilka grup wiekowych, z drugiej w każdej z grup rozsadzający schematy i konstrukcje zbudowane na popularnej w teatrach lalkowych typizacji.

Teatr będzie charakteryzowała różnorodność w przestrzeni wybranej dramaturgii i literatury, tak by pełen repertuar Grotoski stanowił paletę odmiennych produkcji, które rozwijają wyobraźnię i sferę emocjonalną, bawią, uczą, zapoznają ze światem i dziedzictwem kulturalnym różnych jego rejonów (także samego Krakowa), zwracają uwagę na tematy ważne, nośne, czasem trudne, w końcu pobudzają do refleksji czy dyskusji⁶. Widz Grotoski – niezależnie od wieku – będzie traktowany jak równoprawny partner Teatru, a proponowany dla niego repertuar nigdy nie będzie miał charakteru mdłego moralizatorstwa.

By osiągnąć zamierzone rezultaty zaprosiłem do współpracy wielu znakomitych i uznanych twórców specjalizujących się zarówno w realizacjach lalkowych, jak też produkcjach dla dzieci, czy kierowanych do widza dorosłego. Ich partnerami w pracy będą nie tylko uznani i mający znakomity dorobek scenografowie, ale też różni artyści plastycy, specjalizujący się w grafice, malarstwie czy wizualnych technikach komputerowych. To samo dotyczy sfery audialnej, za którą odpowiedzialni będą zarówno wybitni kompozytorzy, jak i muzycy performerzy.

⁶ Szczegółowy spis premier wraz z realizatorami i innymi informacjami w załączniku nr 1.

Dział
Projektów
PRKwK'30
I.6

Kierownik
literacki

Producent

Praktyki
PRKwK'30
I.6

Misja
i wizja rozwoju
PRKwK'30
I.1, I.4

Cele średnio-
i długoterminowe
PRKwK'30
I.1, I.5, I.6

Twórcy
z dorobkiem
PRKwK'30
I.3

Otworzę także Teatr na artystów młodych, wchodzących dopiero na teatralny rynek – studentów i absolwentów uczelni artystycznych, zwłaszcza specjalizujących się w sztuce lalkarskiej.

Twórcy
początkujący
PRKwK'30
I.3

W Grotescie wprowadzę małoobsadowe spektakle teatru inicjacyjnego, przeznaczone dla dzieci w wieku 0,5-3 lata, stymulujące ich rozwój w sferze poznawczej i emocjonalnej. Naczelny ich wartościami będą: rozwijanie zdolności przyswajania treści symbolicznych i metaforycznych, inspirowanie twórczej ekspresji, osvajanie ze sztuką oraz zdobywanie doświadczenia empatii. Niewielkie wymogi dotyczące przestrzeni do grania sprawią, że spektakle te z łatwością będzie można wystawić zarówno w siedzibie teatru (nowa przestrzeń na I piętrze), jak i na wyjeździe. Do realizacji autorskich tytułów zadeklarowały się: Alicja Morawska-Rubczak, Honorata Mierzejewska-Mikosz oraz Ewa Maria Wolska⁷. Ponadto produkcje te powstawać będą we współpracy z psychologami i pedagogami dziecięcymi.

Scena dla
najmłodszych
PRKwK'30
I.1, I.4

Realizując statutowe założenia Teatru, będę równocześnie rozbudowywał repertuar dla dzieci młodszych, konfrontując je zarówno z najważniejszymi i dawno nieobecnymi na scenie Grotesci lalkowymi dramataми klasycznymi czy adaptacjami znanych bajek i baśni, jak też z literaturą najnowszą (tak polską, jak i światową) powstającą dla tej grupy wiekowej (obok nowych dramatów, chcę wprowadzać spektakle oparte na picturebookach, powieściach dziecięcych, a być może także książkach edukacyjnych). Na realizację konkretnych tytułów zgodę wyrazili: Małgorzata Dębska, Ulja Bilińska, Robert Drobnuch, Roksana Miner, Karolina Przystupa, Magdalena Miklasz, Bartosz Kurowski, Kata Csató oraz Krystian Lada. Chcę, aby każdej premierze towarzyszyły działania kontekstowe kierowane do dzieci, ich opiekunów i nauczycieli, poświęcone tematom obejranych spektakli oraz poszerzające refleksję odbiorców dotyczące przedstawionych problemów, zjawisk czy zagadnień. Zakładam też otwarte spotkania przedpremierowe z pedagogami mające na celu szczegółowe omawianie przygotowywanych spektakli.

Scena dla
dzieci młodszych
(4-10)
PRKwK'30
I.1, I.4

Osobny repertuar będą stanowiły spektakle przeznaczone dla dzieci starszych. Chcę, by były to produkcje, które tę trudną grupę wiekową (dawniej pomijaną w teatrach lalek) pobudzą do rozmowy. Z jednej strony z pewnością będą to inscenizacje lektur szkolnych, z drugiej zaś ważne i nośne teksty (dramaturgiczne, powieściowe) poruszające istotne dla nich (tak z racji wieku, jak i świata, w którym dorastają) problemy. Z uwagi na wyjątkową wartość scenicznego przekazu oraz potrzebę niezwykle uważnej i delikatnej pracy z tak specyficzną grupą docelową, do realizacji zaproszone zostały: Agata Biziuk, Dagmara Żabska (Teatr Figur), Marta Guśniowska, oraz Agata Kucińska. Tu także chciałbym, by premierom towarzyszyły pokazy poprzedzające, a do każdej z realizacji przygotowane były odpowiednie lekcje i spotkania tematyczne.

Scena dla
dzieci starszych
(11-16)
PRKwK'30
I.1, I.4

Ostatnią grupą wiekową będą młodzież oraz dorośli – i z pełną świadomością piszę o nich, jako o grupie wspólnej. Z doświadczenia bowiem wiem, że nie ma w Polsce spektakli lalkowych tylko dla widzów dorosłych, a w minionej dekadzie był raptem jeden taki przykład, *Moskwini* we Wrocławskim Teatrze Lalek (nawet lalkowe, wulgarnie i posiadające sceny seksu *Avenue Q* w gdyńskim Teatrze Muzycznym było przeznaczone dla widzów 16+). Scena ta będzie przestrzenią zarówno dla klasycznego repertuaru dramatycznego czy powieściowego, jak i nowych tekstów pisanych dla teatru, a jej istotą będzie poszukiwanie w tych utworach lalkowego potencjału lub odczytywanie ich z wykorzystaniem lalkowych środków wyrazu. Na realizację kolejnych tytułów zgodę wyrazili: Konrad Dworakowski, Jakub Roszkowski, Marcin Bartnikowski (Teatr Malabar Hotel), Paweł Aigner oraz Agata Biziuk.

Scena dla
młodzieży
i dorosłych
PRKwK'30
I.1, I.4

⁷ Potwierdzenia chęci współpracy patrz koszulka nr 15 w zbiorze dokumentów.

Ponadto pragnę powołać w Grotescie pierwszą w polskich teatrach lalek stałą scenę eksperymentalną przygotowująca spektakle na innych zasadach niż klasyczny tryb produkcyjny. Ideą tej sceny będzie praca warsztatowa, laboratoryjna, rozciągnięta w czasie i dostosowana do indywidualnych potrzeb zaproszonych twórców. Taki model pracy – charakterystyczny dla grup nieinstytucjonalnych, funkcjonujących na zachodzie Europy – ma dać szansę na budowane autorskich wypowiedzi lub tworzenie spektakli poszukujących nowych środków scenicznej ekspresji i eksplorujących mało oczywiste albo wręcz nieznanne rodzaje lalkowych bytów. Efekty prac mogą być kierowane do różnych grup wiekowych, zależnie od pomysłu i założeń konkretnych twórców. Na współpracę w takim trybie zdecydowały się Natalia Sakowicz i Joanna Gerigk.

Scena
eksperymentalna
PRKwK'30
I.1, I.4

W partnerstwie z Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu chcę wprowadzić regularne czytania performatywne najnowszej i najciekawszej dramaturgii dla dzieci i młodzieży – tak polskiej, jak i zagranicznej. Zależy mi bowiem, by zapoznawać widzów Grotesci z twórczością uznanych dramatopisarek i dramatopisarzy, pokazywać, że teatr dla młodszych odbiorców nie kończy się na znanych wszystkim i po wielokroć powtarzanych utworach, których podstawą są bajki i baśnie, oraz wskazywać nowe trendy dramaturgiczne. Najlepiej przyjęte tekst będą brane pod uwagę w procesie budowania repertuaru na kolejne sezony. Czytania przygotowane zostaną przez aktorów Grotesci, co da im przestrzeń do rozwijania swoich umiejętności oraz zachęci do poszukiwań nowych i ciekawych tekstów teatralnych.

Czytania
performatywne
PRKwK'30
I.1, I.4

Chcę, by w każdym sezonie Grotesci – rozbudowując Scenę Mistrzów – obok zespołów muzycznych i artystów scen, zapraszała także solistów lalkarzy oraz małe lalkarskie zespoły nieinstytucjonalne, które prezentować będą zarówno krakowskiej publiczności, jak i wszystkim zaproszonym gościom swoje autorskie pomysły. Doświadczenia wyniesione z pokazów takich zespołów, jak Teatr Malabar Hotel, Grupa Coincidentia, Teatr PAPAHEMA, Analog Collective, jak też solistów pokroju Natalii Sakowicz czy Karoliny Martin mogą przy okazji stanowić inspirację do dalszych, autorskich poszukiwań, które przy pomocy Teatru (wspomniane inicjatywy aktorskie oraz partnerstwo w stypendiach twórczych/artystycznych) będą miały szansę na realizację. Natomiast kontynuując dotychczasową działalność Teatru chcę, by Grotesci została nadal otwarta na artystów innych gatunków sztuki w ramach Kodu Mistrzów. Mam bowiem świadomość, że Kod Mistrzów, jak i Scena Mistrzów są działaniami cieszącymi się wielkim zainteresowaniem ze strony odbiorców i należy je stanowczo utrzymać, by partnerami teatru była możliwe jak najbardziej różnorodna publiczność.

Spektakle
gościnne,
koncerty,
mistrzowie
PRKwK'30
I.1, I.4

III: FINANSE

Z publicznie dostępnych materiałów wynika, że dotacja podmiotowa z budżetu Miasta Krakowa dla Teatru Grotesci wzrasta rok do roku. W 2021 było to 5 585 800 zł, w 2022 – 5 844 100 zł, zaś na rok 2023 planowana jest na poziomie 6 131 340 zł (wg planu Budżetu Miasta Krakowa z dn. 16.11.2022) lub 7 835 000 zł (wg Planu repertuarowego Teatru Grotesci na rok 2023, brak daty, dokument usunięty z BIP). Z kolei dotacje celowe uzależnione są od dodatkowych działań Teatru (zwłaszcza Parady Smoków i festiwalu Materia Prima) i w latach minionych kształtowały się na poziomie 550 000 zł w 2021, 962 460 zł w 2022, zaś na rok 2023 planowane jest 2 500 000 zł. Należy też zauważyć, że wg planu finansowego na rok 2022 Teatr zakładał przychody ze sprzedaży usług działalności podstawowej na poziomie 1 981 440 zł, co łącznie z pozostałymi przychodami daje kwotę 10 293 000 zł. Powyższe dane wskazują, że Grotesci jest drugim, po Białostockim Teatrze Lalek, najlepiej dotowanym teatrem lalkowym w kraju.

Koncepcja
finansowa

Gospodarka finansowa Teatru jest zatem na bardzo wysokim poziomie i trzeba ją dalej rozwijać. Jako dyrektor postaram się o wypracowanie jeszcze wyższej frekwencji (planowana na

Cele średnio-
i długoterminowe

2022 to 82%), co będzie możliwe dzięki omówionym powyżej zmianom repertuarowym, a także przez pozyskiwanie dotacji celowych na szereg projektów artystycznych, edukacyjnych czy inwestycyjnych (patrz kolejne rozdziały). Jestem też przekonany, że przy średnim budżecie na premierę w wysokości 180 000 zł, w każdym sezonie można zwiększyć liczbę premier do pięciu a być może nawet sześciu (wliczając premiery przygotowane w koprodukcjach z innymi podmiotami czy powstałe dzięki środkom zewnętrznym).

Alternatywną drogą pozyskiwania środków finansowych mogą okazać się ponadto sponsorzy, jednak biorąc pod uwagę sytuację polityczno-gospodarczą w kraju i w Europie mam świadomość, że może być to niezwykle trudne (przynajmniej w najbliższych latach).

Sponsorzy

IV: PROJEKTY

Współczesny model teatru, w tym teatru lalkowego, wyraźnie kieruje się ku instytucji, która działa we współpracy z różnymi podmiotami. Takie działania mają często charakter projektowy, dlatego też moim celem jest nawiązanie współpracy z instytucjami, które dadzą szansę na wszechstronny rozwój Teatru Groteska (nie chodzi tylko o rozwój artystyczny) oraz pozyskiwanie licznych środków na te działania.

Fundusze
zewnętrzne
PRKwK'30
III.1

Jako dyrektor wzmocniał będę wielokierunkową aktywność Groteski dzięki funduszom z programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Sprawdzone i mające znakomitą renomę wydarzenia, jak Parada Smoków i festiwal Materia Prima (finansowane z Funduszu Promocji Kultury) chcę uzupełniać kolejnymi działaniami, mającymi zarówno charakter jednorazowy (pn. naukowe wydawnictwo jubileuszowe z okazji 80-lecia Groteski w ramach programu Literatura, 2025; przyszłe programy przygotowywane na dany rok, typu Ballady i Romanse z 2022; zakup nowego sprzętu i modernizacja teatru – w zakresie działań dopuszczonych przez konkurs w sytuacji dzierżawy budynku – w ramach programu Infrastruktura Kultury), jak i cykliczny (np. niwelowanie ograniczeń służące ułatwieniu dostępu do Groteski i jej oferty osobom z różnymi dysfunkcjami w ramach programu Kultura Dostępna; popularyzacja najnowszej dramaturgii oraz literatury dla dzieci i młodzieży we współpracy z CSD i/lub IBBY w ramach programu Promocja Czytelnictwa; projekty prospołeczne – warsztaty, spotkania, działania edukacyjne – mające na celu uwrażliwiać na potrzebę ciągłego korzystania z kultury przez różne grupy odbiorców w ramach programu Edukacja Kulturalna; środki pozwalające na poszerzanie poszukiwań w przestrzeni teatru lalkowego i promowanie ich efektów w ramach programu Teatr). Natomiast w przypadku działań o charakterze międzynarodowych (zwłaszcza wyjazdowych) będę sięgał chociażby po program Promocja Kultury Polskiej za Granicą (tu także będę starał się o partnerów spoza kraju).

MKiDN

Poprowadzę Teatr tak, by brał udział w projektach i konkursach organizowanych przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego w Warszawie. Dzięki nawiązaniu współpracy z IT oraz zdobytym funduszom będzie można m.in.: rozwijać planowane przeze mnie działania Teatru (program Placówka może pomóc w rozwoju sceny eksperymentalnej, Rezydencje Artystyczne wpłyną na wzmocnienie współpracy z zagranicznymi twórcami działającymi pozainstytucjonalnie); docierać z repertuarem do grup wykluczonych oraz z utrudnionym dostępem do kultury (Teatr Polska pozwoli zaprezentować repertuar Groteski w oddalonych od Krakowa miastach i miasteczkach, Lato w teatrze pozwoli na zorganizowanie czasu wolnego dzieciom, które w okresie letnim pozostają w domach); czy promować osiągnięcia artystyczne Teatru na arenie ogólnokrajowej (repertuar zaplanowany został tak, by poszczególne spektakle były brane pod

Instytut
Teatralny

uwagę przez organizatorów Ogólnopolskiego Konkursu na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej oraz Konkursu na Inscenizację Dawnych Dzieł Literatury Polskiej „Klasyka Żywa”).

Analogicznie do wspomnianej wyżej ścieżki pozyskiwania zasobów finansowych chcę także korzystać ze środków Gminy Miejskiej Kraków (dotacje), Narodowego Centrum Kultury (Kultura Interwencje), ZAiKS (Fundusz Popierania Twórczości we współpracy z aplikującymi twórcami), PEFRON-u (dofinansowanie szkoleń, udział w konkursach), zaś przy projektach międzynarodowych np. z programów Instytutu Adama Mickiewicza. Z kolei program NCK Praktykuj w Kulturze pozwoli mi na dotarcie z ofertą praktyk do młodych, zainteresowanych współpracą z Groteską osób.

Inne
źródła
PRKwK'30
I.2

Aby działać sprawnie i wielokierunkowo pozyskam partnerów reprezentujących różnego rodzaju instytucje i organizacje.

Partnerzy

W trakcie mojej dyrekcji nawiązana zostanie współpraca między Teatrem Groteska w Krakowie a Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, której celami będą: wymiana myśli o teatrze dla dzieci i młodzieży; promocja najnowszej literatury dramatycznej dla tych grup wiekowych (wspomniane wcześniej czytania performatywne, prapremierowe inscenizacje); oraz wspieranie rozwoju nowych metod edukacji kulturowej młodego pokolenia.

Centrum
Sztuki
Dziecka
PRKwK'30
I.1, III.2

Podobną współpracę chcę też nawiązać z Polską Sekcją IBBY – Stowarzyszeniem Przyjaciół Książki dla Młodych, w celach: poszerzenia repertuaru Groteski o inscenizacje na podstawie publikacji książkowych kierowanych do tej grupy odbiorców; promocji literatury dziecięcej i młodzieżowej zarówno na rynku lokalnym, jak i poza miastem; oraz integracji środowiska literatów i teatru lalek.

IBBY
PRKwK'30
I.1, III.2

Jako dyrektor wzmocnię współpracę Groteski z Polskim Ośrodkiem Lalkarskim POLUNIMA w celach: popularyzacji osiągnięć artystów teatru lalek; wymiany myśli dotyczących rozwoju tej dziedziny sztuki; oraz nawiązywania nowych kontaktów (zwłaszcza zagranicznych).

POLUNIMA

Ponadto podejmę współpracę z uczelniami kształcącymi przyszłych artystów teatru lalek – aktorów, reżyserów, technologów – oraz artystów innych specjalizacji (plastyków, muzyków, tancerzy, itd.). Jestem bowiem przekonany, że stymulowanie wymiany doświadczeń w procesie twórczym będzie dawać dużo ciekawsze rezultaty, jeśli mieszać się będzie (na wielu poziomach współpracy) reprezentantów wychodzących z różnych uczelni, a więc posiadających nieco inne sposoby myślenia, a co za tym idzie odmienne metody budowania scenicznej wypowiedzi. Groteska może stać się więc pierwszym miejscem pracy dla absolwentów uczelni artystycznych. Gotowość do takiej współpracy wyraziły: Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, Filia w Białymstoku (dawny Wydział Sztuki Lalkarskiej); Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie, Filia we Wrocławiu, Wydział Lalkarski; oraz Akademia Sztuk Scenicznych w Bratysławie, Wydział Teatralny, Katedra Lalkarstwa.

Uczelnie
Artystyczne

Chcę także, by podczas mojej dyrekcji Teatr Groteska był otwarty na rezydencje artystyczne, kierowane zwłaszcza do twórców spoza Polski. Metody finansowania takich rezydencji mogą być dwojaki: fundusze własne lub fundusze pozyskane z konkursów (chociażby wspomniane projekty IT).

Rezydencje
PRKwK'30
I.3

Ponadto chcę rozpocząć współpracę z lokalnymi instytucjami, instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi. W planach mam m.in. koprodukcję z Teatrem Figur, drugim w mieście teatrem budującym swój repertuar na spektaklach wykorzystujących lalkowe środki wyrazu. Wspólna premiera – zwłaszcza w kontekście doskonale opanowanej przez ten zespół techniki szeroko rozumianego teatru cieni – z pewnością będzie kolejnym wartościowym projektem artystycznym w Krakowie.

Współpraca
z innymi
podmiotami
PRKwK'30
I.1, I.4,
III.1

Nie ukrywam też, że od dawna marzę, by powstała inscenizacja *Akropolis* Stanisława Wyspiańskiego w przestrzeni zarysowanej przez autora, zatem w Katedrze Wawelskiej. Tekst ten ma wielkie szanse zaistnieć jako wyjątkowe dzieło jedynie z wykorzystaniem najnowszych technik także przynależnych teatrowi lalkowemu, jako że autor bohaterami swojego dramatu uczynił znajdujące się tam dzieła sztuki (m.in. rzeźby i gobeliny). Taki projekt ma szanse zostać zrealizowany tylko w ścisłej współpracy z Archidiecezją Krakowską przez instytucję, która posiada wysokie zaufanie społeczne i odpowiednie narzędzia służące wydobyciu istoty tego dramatu, a taką instytucją jest właśnie Teatr Groteska.

PRKwK'30
I.4, III.1

Biorąc pod uwagę planowany repertuar, zwiększoną liczbę premier, nową scenę oraz działania projektowe będę dążył do przedpandemicznej frekwencji wydarzeń artystycznych, która w sezonie 2018/2019 wyniosła blisko 470 przedstawień dla prawie 86 500 widzów⁸. Liczby tę będą dodatkowo zwiększać o: Kod Mistrzów (10 spotkań), Scena Mistrzów (przynajmniej 4 spotkania), czytania performatywne (8 spotkań), wystawy (2 w sezonie), Parada Smoków (raz w roku), festiwal Materia Prima (raz na dwa lata) oraz wydarzenia miejskie, w które włącza się Groteska (np. Noc Teatrów, Noc Poezji). Liczbę działań kontekstowych związanych z konkretnymi premierami oraz towarzyszące im warsztaty, spotkania edukacyjne czy webinara trudno w tym momencie oszacować, ale wskaźnikiem może być tu poziom osiągnięć z roku 2021, który bliski był 100. Liczbę tę z pewnością można podwoić. Nowy repertuar zapewni też wyjazdy na różne festiwale i przeglądy.

Poziom
planowanych
osiągnięć

PRKwK'30
I.4

IV: INWESTYCJE

Biorąc pod uwagę przeprowadzone w minionych latach inwestycje Teatru (dotyczące m.in. poprawy efektywności energetycznej budynku czy zakupu niezbędnych sprzętów i modernizacji mechaniki sceny), jak też problemy wynikające z dzierżawy budynku oraz wpisania go na listę konserwatora zabytków będzie niezwykle trudno rozpocząć duże działania inwestycyjne. Groteska od lat boryka się chociażby z problemem dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, przez co w skrajnych przypadkach pracownicy zmuszeni są do własnoręcznego wnoszenia osób na wózkach na wyższe kondygnacje, gdzie znajdują się sceny.

Plany
inwestycyjne

PRKwK'30
II.4

Jako dyrektor podejmę dalsze starania idące w kierunku niwelowania wszelkich barier. W pierwszej kolejności skupię się na inwestycjach, które są możliwe do przeprowadzenia. Chcę, żeby teatr zdobył wyposażeni potrzebne osobom z dysfunkcją słuchu i wzroku (pętle indukcyjne czy odpowiednie systemy do przesyłania dźwięku), przygotował audiodeskrypcje do wszystkich propozycji repertuarowych oraz wprowadził w kalendarzu stałe terminy spektakli dla osób, które potrzebują korzystać z technologicznych rozwiązań w celu udziału w kulturze. Zależy mi też, by wśród pracowników BOW była przynajmniej jedna osoba znająca język migowy (np. dzięki szkoleniom zwiększającym kompetencje pracowników).

Cele
średnioterminowe

PRKwK'30
I.1, II.2, II.4

Z myślą o scenie dla najniżów chcę dokonać modernizacji na I piętrze (obecnie bufet), tak, by wyodrębnić przestrzeń do grania spektakli oraz przygotować ją pod względem technicznym (miejsce dla elektroakustyka).

Cele
średnioterminowe

PRKwK'30
II.4

Uważam też, że przebudowie powinna ulec Scena Kopułowa, gdyż przeprowadzony tam niedawno remont pozbawił tę salę mobilności koniecznej do tworzenia odmiennych przestrzeni, odpowiadających różnym pomysłom inscenizatorów.

Cele
długoterminowe

PRKwK'30
II.4

Nie ukrywam też, że w ramach planów inwestycyjny w trakcie mojej dyrekcji rozpocznę negocjacje z Organizatorem dotyczące budowy nowej siedziby Groteski odpowiadającej wszelkim

Cele
długoterminowe

PRKwK'30
II.4

⁸ Dane z: *Teatr w Polsce 2020. Dokumentacja sezonu 2018/2019*, Warszawa 2021.

wymogom nowoczesnej, rozwojowej i architektonicznie otwartej na wszystkich odbiorców instytucji kultury.

V: PROMOCJA

Jako nowy dyrektor będę dążył do zwiększania świadomości zmian zachodzących w Teatrze pośród osób, które są, a przede wszystkim mogą być stałymi odbiorcami czy uczestnikami wydarzeń artystyczno-kulturalnych. Grotoska ze zmienioną koncepcją programową (teatr artystyczny), nowym repertuarem a także szeregiem działań kontekstowych czy prospołecznych ma szansę gościć u siebie większą liczbę odwiedzających. To nie tylko widzowie, którzy przychodzą na spektakle repertuarowe i gościnne, publiczność cieszących się powodzeniem wydarzeń typu koncerty, Kody Mistrzów czy Scena Mistrzów, ale też uczestnicy warsztatów, wystaw, czytań performatywnych, spotkań promujących literaturę oraz szeroko rozumianą sztukę lalkarską. Aby do nich dotrzeć potrzebne są: zmiana strategii marketingowej Teatru; wzmocnienie kanałów informacyjnych; nawiązanie nowych kontaktów; oraz przywrócenie obecności Grotoski na festiwalach krajowych i zagranicznych.

Dbając o skuteczność kampanii i ich odbiorców chcę wykorzystywać nowoczesny model budowania reklamy oparty o monitoring działań, analizę zachowań czy bezpośredni kontakt z grupą docelową (pytania, ankiety). Zależy mi bowiem na zaangażowaniu odbiorców i zmianie ich nawyków korzystania z kultury, tak by w ich świadomości Grotoska nie była tylko miejscem, do którego się chodzi, ale przede wszystkim, w którym chce się być i do którego chce się regularnie wracać. Sprzyjać temu może integrowanie podmiotów i Teatru przez różne konkursy czy działania kolekcjonerskie (np. zbieranie naklejek lub stempli zakończone losowaniem nagród w postaci biletów na kolejne premiery wśród stałych bywalców).

W pierwszej kolejności poprawię identyfikację zewnętrzną Grotoski, tak, by każdy przechodzący obok budynku widział, że mieści się w nim Teatr. Nad wejściem umieszczony zostanie neon lub inna forma świetlna z nazwą instytucji.

Ponadto od samego początku wdrożę zmiany sposobu kontaktu między Teatrem a odbiorcami jego działań w przestrzeni Internetu. Chcę nie tylko przebudować i usprawnić funkcjonowanie strony www (przestarzałej i nieatrakcyjnej z punktu widzenia użytkowników w różnym wieku – wzorem może być strona festiwalu Materia Prima), ale przede wszystkim zintensyfikować promocję Teatru na funpage'ach na Facebooku, Instagramie i YouTube tak, by wiadomości o premierach i innych wydarzeniach docierały do konkretnych odbiorców częściej i dawały szereg dodatkowych informacji (np.: kampanie promocyjne nowych spektakli z prezentacją poszczególnych realizatorów; szczegółowe omówienia spektakli i poruszanych problemów; zapowiedzi działań kontekstowych; fotorelacje z przygotowań i premier; różne materiały wideo jak trailery, stories, odsłony kulis; posty odnoszące się do recenzji i opinii). Ponadto myślę o założeniu konta na TikToku. Działania na konkretnych portalach powinny być też świadomie dostosowane do różnych grup korzystających z mediów społecznościowych – z badań bowiem wynika, że starsze pokolenie używa np. z Facebooka, a młodsze z TikToka.

Będę wzmocniał współpracę z mediami internetowymi poszukując pośród nich (obok już nawiązanych kontaktów, jak Krakow.pl, KrakowCulture.pl, PlayKrakow.com, CzasDzieci.pl, MiastoDzieci.pl) nowych patronów, m.in. Interia.pl, Miesiecznik.Krakow.pl, LoveKrakow.pl, LifeinKrakow.pl, KrkNews.pl, DziennikTeatralny.pl czy TeatrDlaWaszystkich.eu.

Będę także rozwijał klasyczne modele dotarcia do odbiorców z wykorzystaniem telewizji, radia czy czasopism. Zależy mi na współpracy m.in. z RMF Classic czy RMF Fakty Kulturalne, ale równocześnie podtrzymam dotychczasowe kontakty z Radiem Kraków, Radiem Kraków Kultura,

Program
promocji

Cele
strategiczne

PRKwK'30
I.4

Cele
średnioterminowe

PRKwK'30
I.1, I.6

Cele
krótkoterminowe

Cele
średnioterminowe

PRKwK'30
II.1

Nowe
media

PRKwK'30
I.3, I.6,
II.3

Patroni

Media
klasyczne

TVP 3, Polskim Radio Dzieciom oraz gazetami. Chce też zainteresować premierami czasopisma branżowe, jak: „Teatr Lalek”, „Teatr”, „Scena”, itd.

Ponadto odświeżę i rozbuduję siatkę współpracy z dotychczasowymi i nowymi podmiotami, które dziś najczęściej i najchętniej wchodzi w relacje z teatrami lalek, czyli z przedszkolami, szkołami podstawowymi i średnimi, uczelniami oraz placówkami wychowania pozaszkolnego oferując im za każdym razem pakiet działań kontekstowych, które mogą odbywać się zarówno w Teatrze (przy udziale pracowników), jak i później w placówkach (zeszyty z lekcjami do samodzielnego omawiania tematów i problemów podjętych w konkretnych spektaklach, prezentacje online do pobrania, webinarium, zadania metodyczne, materiały do malowania lub wycinania). Zależy mi, by podmioty te były zarówno partnerami, jak i promotorami działań.

Inną siatkę połączeń chcę zbudować z instytucjami kultury (w mieście i okolicach), które mogą być na różnym poziomie zaangażowania partnerami i promotorami działań Grotowski (teatry, biblioteki, muzea, domy kultury, inne).

W końcu chcę, by Grotowski zaczął regularnie pojawiać się na polskim oraz zagranicznym rynku festiwalowym promując nowe osiągnięcia artystyczne. Uczestnictwo w życiu festiwalowym wpłynie korzystnie na wszystkich pracowników Teatru, a w szczególności na zespół artystyczny, który w końcu będzie miał szansę zapoznać się z działalnością innych teatrów, podejrzeć pracę kolegów, zderzyć się w różnymi pomysłami i realizacjami artystycznymi, które powstają poza miastem.

Współpraca
z innymi
podmiotami
PRKwK'30
III.1

Współpraca
z instytucjami
kultury
PRKwK'30
III.1

Udział w
festiwalach
PRKwK'30
I.3, III.5